

POSUDOK ZÁVEREČNEJ PRÁCE

- Téma záverečnej práce:** *Changing patterns of electoral behaviour: A comparative analysis of Central and Eastern European countries*
- Typ záverečnej práce:** Dizertačná práca
- Autor dizertačnej práce:** Mgr. Michal Ondruška
Institút politologických štúdií, Fakulta sociálnych vied, Univerzita Karlova v Praze
- Oponent:** doc. Mgr. Alexander Onufrák, PhD.
Katedra politológie, Filozofická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

1. Formálna stránka

Predložená dizertačná práca pozostáva zo šiestich kapitol. Obsahovo najbohatšie sú 1. a 2. kapitola, v ktorých autor teoreticko-metodologicky rozobral problematiku volebného správania.

V 1. kapitole autor (vo všeobecnej rovine) rozobral význam a dopady nestability voličskej podpory (electoral volatility) a následne i možné príčiny – konkrétne: vznik nových politických strán na úkor tých starých; nestabilitu stranického systému a následne i nestabilitu demokratického zriadenia. Tak, ako uvádza Tavits, „*vyššia ponuka vedie k vyššej volatilitate*“.

V 2. kapitole sa autor venoval konfliktným, resp. štiepnym líniam a tiež dealignmentu – teda erózií tradičných väzieb medzi voličom a politickými stranami. S autorom úplne súhlasím v tom, že v mnohých štátoch strednej a východnej Európy nešlo o „*hlbšie historické konfliktné línie*“ ako ich poznáme zo štátov západnej Európy, ale skôr o „*krátkodobé volebné témy*“, čo bol dôsledok predošlého socialistického dedičstva. Rovnako súhlasíme aj s autorovým tvrdením, že „*v strednej a východnej Európe voliči si nie sú istí politickými stranami v strede, kým v etablovaných demokraciách si voliči nie sú istí extrémistickými stranami*“.

Do pozornosti dávam aj ďalšie veľmi dôležité zistenie, a to, že „*voliči, ktorí nie sú s politickou situáciou spokojní, alebo sa zdržia hlasovania, alebo prejavia svoju nevôľu voľbou populistických či extrémistických politických strán.*“ (Protestné hlasy).

Zvyšné štyri kapitoly sa venujú výskumu práce, jeho výsledkom, zisteniam a zhrnutiu.

Štruktúra práce je primeraná a vyvážená. Obsahová i časová os bola zachovaná. Som rád, že doktorand vzal v úvahu moje odporúčanie a prečísľil a prepracoval predošlú podkapitolu 2.5. Terajšia podkapitola 2.4 je tak (podľa môjho názoru) omnoho prehľadnejšia a zrozumiteľnejšia.

K značnej náprave došlo aj pokiaľ ide o doplnenie literatúry. Popri zahraničnej časopiseckej literatúry a klasikov politických vied i ďalších vedných disciplín (S. M. Lipset, S. Rokkan, A. Lijphart, K. von Beyme, M. Duverger, G. Sartori, S. Birch, R. J. Dalton, R. D. Rose, A. Smith, J. S.

Mill, K. Marx, J. J. Rousseau, M. Weber a mnohí ďalší) je táto finálna verzia dizertačnej práce doplnená i o množstvo autorov zo strednej a východnej Európy. Týmto práca nabrala na kvalite tak po obsahovej ako aj po teritoriálnej stránke.

2. Teoretická časť

Za teoreticko-metodologickú časť dizertačnej práce je možné považovať 1.-3. kapitolu.

Hlavným cieľom práce bolo dokázať, že voliči so špecifickým typom volatility sa môžu vyznačovať odlišnými znakmi. V závislosti od týchto poznatkov mal autor – ako sám v dizertačnej práci uviedol – byť schopný navrhnúť riešenie aby boli voliči i stranícke systémy stabilnejšími. Osobne si myslím, že tento cieľ sa mu do značnej miery podarilo naplniť.

Za faktory (potenciálne) ovplyvňujúce voličské správanie autor označil vek, pohlavie, vzdelanie, ako aj sociálno-ekonomické a historicko-kultúrne znaky, resp. ich vzájomnú kombináciu, čo považujem za správne.

3. Empirická časť

Vlastný výskum.

4. Prínos a použiteľnosť

S autorom plne súhlasím, že voľba v prospech nových politických strán na úkor tých starých, môže (a často aj vedie) ku krátkej životnosti politických strán a ohrozuje stabilitu (tamojšieho) straníckeho i politického systému. Mladé demokracie totižto mali len slabé skúsenosti s konsolidáciou demokratického zriadenia. A tak tieto demokracie sú náchylnejšie k populizmu a potenciálne aj k návratu k autoritárskemu spôsobu riadenia či dokonca k totalite.

V závere práce autor konštatuje, že *„rôzne typy, resp. druhy voličskej volatility majú rôzne premenné, pričom tie sú v štátoch strednej a východnej Európy veľmi podobné“*. Vďaka tomuto zisteniu je možné voličskú volatility v štátoch strednej a východnej Európy skúmať spoločne, poprípade je ich možné (medzi sebou) porovnávať.

Predložená dizertačná práca môže byť vhodným študijným materiálom pre ďalšie výskumy a to nie len v regióne strednej a východnej Európy.

5. Odporúčanie

Pokiaľ autor po ukončení doktorandského štúdia plánuje pokračovať v oblasti vedy a výskumu, odporúčam mu pokračovať v danej téme.

6. Otázky

1. Na základe akých znakov, resp. charakteristík dospela A. Křtínová k záveru, že OĽaNO je možné označiť za populistické hnutie (s. 36)?
2. V súvislosti s Fideszom, existuje (podľa Vás) šanca, že sa v Maďarsku – či už v krátkodobom alebo strednodobom horizonte – sformuluje výraznejšia politická sila, ktorá by dokázala vládnucci Fidesz poraziť?

7. Celkové hodnotenie:

Predložená dizertačná práca Mgr. Michala Ondrušku s názvom *Changing patterns of electoral behaviour: A comparative analysis of Central and Eastern European countries* splňa všetky kritéria, ktoré sú kladené na tento druh práce.

Prácu jednoznačne **odporúčam** k obhajobe.

Po úspešnom obhájení dizertačnej práce odporúčam, aby bol Mgr. Michalovi Ondruškovi na základe výroku komisie pre dizertačnú skúšku udelený titul „**philosophiae doctor**“ v skratke **Ph.D.**

V Košiciach, dňa 11. 11. 2022

.....
doc. Mgr. Alexander Onufrák, PhD.